

NOORD-BRABANDER.

Dingsdag, 28 November.

DICERE VERUM QUID VETAT?
HORATIUS.

Dit blad verschijnt driemaal per week, en wel Dingsdags, Donderdags en Zaturdags. De prijs van hetzelfde is f 3-00 per drie maanden; franco tot aan het naaste postkantoor f 3-50. Advertentien worden tegen betaling van 15 cents per regel, en diegenen, welke geene 5 regels beloopten, tegen 75 cents geplaatst, behalve voor federe Advertentie 35 cents voor aan het Rijk verschuldigde Zegelregten; de Advertentien, Bekendmakingen en andere Stukken, behooren op ongezegeld papier, franco te worden ingezonden aan het Bureau van den Noord-Brabander, te 's Hertogenbosch.

P R U I S S E N.

In de dagbladen vindt men deze van gouvernementswege hoogst-belangrijke stukken. Wij zullen vooreerst deze beschuldigingen mededeelen en hopen ook in staat te zullen worden gesteld om onze lezers met de verdediging en al de stukken tot deze zaak betrekking hebbende te mogen bekend maken.

„ P U B L I C A T I E .

„ De Aartsbisschop van Keulen *Clemens Augustus*, Vrijheer Droste tot Vischering, heeft, spoedig na de aanvaarding van zijne waardigheid, de daaraan verknochte ambtsbevoegdheid op eene wijze trachten uit te oefenen, welke, als geheel onbestaanbaar met de Grondwetten der Monarchie, door geenen anderen Bisschop in dezelve beproefd is, en in geen anderen Duitschen staat toegelaten wordt.

„ Z. M. de Koning mogt zulk eene handelwijze te minder verwachten, daar Hoogstdezelve zich met bijzondere zorg bevlitigd heeft, om de, gedurende eene vreemde overheersching in de Rhijn-gewesten in diep verval geraakte, Katholieke kerk te herstellen. De herstelling van het kerkelijk gezag bij eene door alle tot de Katholieke kerk behoorenden met dankbaarheid ontvangene overeenkomst met den Paus; de getrouwe en naauwgezette uitvoering derzelve van den kant der staatsregering; de uitgebreide maatregelen tot vorming en opkweeking der Katholieke bevolking en geestelijkheid; het heilzame samenwerken der wereldlijke en kerkelijke overheden, — moesten den Bisschop ten nadrukkelijkste aan zijne verplichting herinneren van ook van zijnen kant, niels te mogen verzuimen, om de heusche betrekkingen, welke in den loop der laatste jaren tusschen het staatsgezag en de Katholieke kerkelijke overheid ontstaan waren, en die hij, bij het aanvaarden zijner waardigheid, nog in wezen vond, te bewaren.

„ In plaats van aan deze billijke verwachting te beantwoorden — eene verwachting die, ten gevolge van eene vóór zijne verkiezing gegevene schriftelijke verklaring tot een vast vertrouwen was geworden — achtte hij zich willekeurig boven de wetten des lands verheven, miskende het koninklijk gezag en veroorzaakte stoornis en verwarring in hetgeen ordelijk geregeld was.

„ Daar de pogingen, welke eerst op aanzoek der hoogste staats-overheden en vervolgens op onmiddellijk bevel des Koning, herhaaldelijk gedaan werden, om den Aartsbisschop op eene minnelijke wijze omtrent de grenzen zijner ambtsbevoegdheid tot inkeer te brengen, even zoo vruchteloos geweest zijn, als de waarschuwingen omtrent de onvermijdelijke ernstige gevolgen van zijnen voortdurenden tegenstand tegen de bestaande wetten; daar dezelve veeleer verklaard heeft, bij de toepassing der door hem aangenomen beginselen voortaan even als tot hertoe te willen volharden, en zich zelfs niet ontzien heeft pogingen tot opruijing der gemoederen te doen; — en daer aan den anderen kant Z. M. de Koning, uit aanmerking van de bestaande vriendschappelijke betrekkingen met den Pausselijken Stoel, de gestrengheid der wetten niet op het gedrag van den Aartsbisschop wenschte toe te passen, zoo bleef aan Z. M. tot behoud der regten van Hoogstdezeszelfs kroon, tot verhoeding van verderfelijke stoornis in het beheer van een der gewigtigste takken der openbare aangelegenheden, en vooral tot handhaving van vrede en eendragt onder zijne onderdanen, om welk oogmerk te bereiken de goddelijke voorzienigheid zijne pogingen steeds gezegend heeft, geen ander middel over, dan ten minste aan de uitoefening der ambtsbevoegdheid van genoemden Prelaat in allen opzichte een perk te zetten.

„ Tot dat einde heeft het Z. M. behaagd bij een bevel van heden te verordenen, dat de Aartsbisschop zijn bisdom verlate en zich buiten hetzelfde met der woon vestige; en dat het kapittel der hoofdkerk te Keulen, onder mededeeling dezer koninklijke verordening, uitgenoodigd worde, om, overeenkomstig de kerkelijke voorschriften die maatregelen te beramen en te nemen, welke tot he

houd van den gang des bestuurs onontbeerlijk en naar den toestand van schorsing der Aartsbisschoppelijke bediening berekend zijn, en om voorts onmiddellijk deswege aan den Pausselijken Stoel, die voortdurend van den loop dezer aangelegenheid ten volle is onderdicht geworden, berigt te geven en de aan hetzelfde gepast schijnende voorstellen te doen.

„ Bij de openbaarmaking dezer publicatie is het bedoelde bevel des Koning reeds voltrokken; en Z. M. verwacht te meer, dat alle weldenkenden zich daarmede zullen vereenigen, en dat geene poging zal gedaan worden om zich tegen zijne bevelen te verzetten, daar de tot hertoe ontvangen blijken van goede gezindheid, vertrouwen en gehoorzaamheid, grond geven voor de geruststellende hoop, dat deze maatregel, waarlòe Z. M. enkel door de handelwijze van den Aartsbisschop zelve is gedwongen geworden, in het ware licht door alle onderdanen beschouwd en door niets gestoord zal worden, wat als tegenstand tegen de allerhoogste bevelen en als overtreding der pligten van getrouwe onderdanen aangemerkt en gestraft zou moeten worden.

„ Tevens heeft het Z. M. behaagd bij meergemelde kabinets-order te bevelen:

10. Tot dat er een geregeld kerkelijk beheer zal daargesteld zijn, welk doel de koninklijke regering, in overeenstemming met den Pausselijken Stoel, zoo spoedig mogelijk zal trachten te bereiken, hebben de Katholieke onderdanen, en allen, die zulks betreft, zich in kerkelijke en andere aan dat beheer onderworpen aangelegenheden te rigten naar de door het kapittel bekend te maken regelen.

„ Aan alle lands- en kerkelijke overheden, aan de Dekens, Pastoors, en over het algemeen aan alle geestelijken en leken, zondes onderscheid van stand, wordt ernstig verboden, om wegens openbare aangelegenheden met den Aartsbisschop *Clemens Augustus*, Vrijheer Droste tot Vischering, gemeenschap te hebben.

30. Mogt de Aartsbisschop, in strijd met de deswege aan hem gedane mededeeling, zich officiële handelingen veroorloven, of verordeningen en besluiten uitvaardigen, dan moeten deze, daargelaten de overige gevolgen van zulk eene handelwijze, als niet geschied en geheel van onwaarde beschouwd worden.

40. Degene, die tegen het onder no. 2 gegeven bevel handelt, zal met eene geldboete tot 50 rijksdaalders, of gevangenis tot 6 weken, gestraft worden, in zoo verre zijne, door overtreding van het verbod bewezen ongehoorzaamheid aan de bevelen van het hoogste gezag, naar de bestaande wetten, met in achtneming der omstandigheden van het bijzonder geval, niet harder gestraft moet worden.

„ Met de nitvoering van deze order belast, maken wij den inhoud derzelve bij deze tot narigt en naleving openbaar.

„ Berlijn, 15 November 1837.

„ De Ministers voor de Geestelijke aangelegenheden, van Justitie, van Binnenlandsche Zaken en Politie:

„ VON ALTENSTEIN,

„ VON KAMPF,

„ VON ROCHOW.”

Te gelijk met deze publicatie, is als bijlage het volgende stuk openbaar gemaakt, waarin door den Minister voor de geestelijke aangelegenheden aan het aartsbisschoppelijke kapittel de redenen van den genomen maatregel breedvoeriger worden uiteengezet:

„ Het hoogwaardige kapittel der hoofdkerk is niet onbekend gebleven met de handelingen, door welke de Aartsbisschop Vrijheer *Clemens August* Droste tot Vischering in steeds toenemende mate aan de koninklijke regering aanleiding tot ontevredenheid en ernstige aarzelingen gegeven heeft. Het kan aan de aandacht des kapittels niet ontgaan zijn, dat het gebrek aan eerbied bij dien Prelaat voor de bestaande wetten en verordeningen, hetwelk zoo zeer afstak tegen het gematigd gedrag en de wettige handelwijze van al de overige Katholieke Bisschoppen des lands, dat zijne minachting jegens alle voorgescrevene en regtmatic bestaande vormen

en inrigtingen, zijne inbreuken op de vorstelijke regten en zijne verregaande aanranding van personen, die volgens de algemeen beginselen van regt aan zijne willekeur niet overgelaten mogten worden, ten laatste tot eene crisis moesten leiden; die slechts het taaije geduld en de groote langmoedigheid eener zachte regering zoo lang heeft kunnen verschuiven, op het gevaar af, dat aan alle orde in het land een einde kwam en de openbare rust verstoord werd. Terwijl ik mij voorbehoude, om deze bezwarende omstandigheden met de daartoe betrekkelijke bescheiden onverwijld in haar geheel onder de aandacht van het hoogwaardige kapittel der hoofdkerk te brengen, wil ik hier slechts kortelijk de voornaamste punten herinneren, die daarbij ter sprake komen.

„Bekend en schriftelijk bewezen zijn allereerst de maatregelen des Aartsbisschops tegen zoodanige professoren der hoogeschool van Bonn, die hem als leerlingen en vrienden van den overleden *Hermes* mishagden of daardoor verdacht waren: maatregelen, die te gelijk eenzijdig en met alle vormen, welke de natuur der zaak en de algemeene beginselen van regt medebrengen, strijdig waren. Het is der regering nimmer in de gedachten gekomen, om de leer van *Hermes* in hare bescherming te nemen, of zelfs om zich met deze zaak, voor zoo verre zij een bloot leerstellig vraagstuk betreft, te mengen. Even als zij daarvan vroeger door het beroepen van een uitstekend leeraar, die aan de school van *Hermes* geheel vreemd was, een wereldkundig bewijs heeft gegeven; zoo heeft zij ook, sedert het verschijnen van het Pausselijk verbod der geschriften van *Hermes* zich op het ondubbelzinnigst getrouw betoond aan dit grondbeginsel, van hetwelk zij nimmer afwijken zal. Ofschoon het pausselijk breve van den 26 September 1835, buiten weten der regering uitgevaardigd, en haar niet officieel medegedeeld was geworden, zoodat zij zich in eenen officielen zin daarvan onwetend kon achten; zoo is desniettemin van den beginne af gezorgd, dat de verbodene geschriften van *Hermes* op de hoogeschool terzijde werden gelegd. In dien geest zijn de ernstigste voorschriften aan de professoren afgezonden, en ook door hen, zoo ver der regering bekend is, naauwgezet nagekomen. Maar dit heeft den Aartsbisschop niet kunnen tevreden stellen. In weerwil der daartoe hem gedane minnelijke aanmaning, is hij zelfs niet te bewegen geweest, om de bedoelde professoren voor zich te laten komen, en hun te vergunnen van zich mondeling, ja zelfs door het voorleggen van het afschrift hunner lessen, te regtvaardigen, of zijne teregtwijzing daaromtrent te ontvangen. Even hardnekkig en eigenzinnig sloeg hij, na die weigering, het toen toch zoo billijke verlangen af, hetwelk hem door een hoogen beambte in een mondeling gesprek, van alle stoornis in het akademisch onderrigt, werd voorgedragen, en aan die professoren langs eenen anderen weg bekend te maken, wat hij in hunne leeringen berispelijk vond, of daarin verbeterd wenschte. Ja, hij verwierp zelfs den voorslag, om, van de hem toekomende bevoegdheid tot het houden van toezigt over de voorlezingen gebruik te maken, en daardoor feiten te verzamelen, waarop hij zijne bezwaren bij de regering zou kunnen gronden en op de verwijdering der bedoelde hoogleraren aandringen: in tegendeel is het bekend, dat hij, met minachting van alle voorschrevene vormen en zonder het aanvoeren van eenigen wezenlijken grond, zelf tusschen beiden getreden is, en eigendunkelijk het verbod der akademische voorlezingen uitgeschreven heeft. De weg, dien hij heeft ingeslagen, om dat verbod openbaar te maken en ingang te doen vinden, zijn rondgaand schrijven aan de Biechtvaders te Bonn, het gebruik, of liever misbruik, waaraan de biechtstoel en de kansel waren blootgesteld, en de verderfelijke gevolgen van deze gebeurtenissen zijn zoo openbaar geworden, dat zij hier slechts behoeven te worden aangeduid. Het ophouden der tucht, de minachting der leeringen, het bespotten van de verordeningen der overheid, het niet bezoeken der kweekschool (seminarie), de stoornis van het akademische onderwijs voor zoo vele zich tot de dienst der kerk voorbereidende jongelingen: ziet daar gevolgen, die een iegelijk in het oog springen. Intusschen zou het toelaten van zulk eene handelwijze later zoo onvermijdelijk de stoornis van alle opkweeking op de hoogeschool en het verdringen van alle wetenschappelijke studien ten gevolge hebben; dat men nauwelijks betwijfelen kan, dat de Aartsbisschop met zijn gedrag vooral ook het omverwerpen van het Duitsche akademische onderwijs, voor zoo veel dit onder zijn bereik was, ten doel had. Slechts daaruit is het te verklaren, waarom de Aartsbisschop de door eene overeenkomst tusschen zijnen voorganger vastgestelde, en zoo wel aan het aartsbisschoppelijk gezag, als aan het geestelijke toezigt alle billijke waarborgen verleende verordening omtrent de kweekschool geheel en al in den wind sloeg; en haren inspecteur op het hardste behandelde, omdat hij binnen de grenzen dier verordeningen gebleven was. Even zoo kan het nauwelijks anders, dan als eene voortzetting derzelfde gedragingen en van hetzelfde ontwerp beschouwd worden, dat de Aartsbisschop later de inrigting van het aartsbisschoppelijke seminarie voor pries-

ters geheel en al heeft veranderd, zonder het ministerie van onderwijs daarvan eenige kennis te geven, niettegenstaande die inrigting door zijnen voorganger in overeenstemming met de regering vastgesteld en eene tienjarige ondervinding de deugdelijkheid daarvan bewezen had. En toch kan niemand het in twijfel trekken, dat, de bovenvermelde omstandigheden nog eens daargelaten, staat er belang bij heeft, als de tijd van het voorgeschreven opstapen in het seminarie van een op twee jaren verlengd wordt. Het is derhalve ook niet te verwonderen, dat hij in de laatste dagen volgens de bij de regering ingekomene berigten, de gezamenlijke leeraren van het seminarie buiten dienst heeft gesteld, zonder daaromtrent het geringste te doen kennen.

„Een niet minder bezwaar heeft de Aartsbisschop in de twee plaatsen tege n'zich doen ontstaan, dat hij het voorschrift der wetten volgens welke Pausselijke bulles en brevets, evenzeer als nieuw aartsbisschoppelijke verordeningen, slechts met voorweten en toestemming der regering uitvoerbaar zijn en verbindende kracht erlangen, eenenmale in den wind heeft geslagen. In zijn bovenvermeld schrijven aan de Biechtvaders te Bonn zegt hij met duidelijke woorden: „dat de breves van leerstellingen inhoud de goedkeuring der regering het geheel niet behoeven, en dat derselver te Rome plaats gehabbe afkondiging genoegzaam is, om daaraan overal ingang te verschaffen. Dit beweerde strijd lijnregt met de wetten der monarchie, met het staatsregt en met het in alle Deutsche landen gevolgde gebruik; een regt en een gebruik, die niet slechts tot de veiligheid van het staatsgezag en tot instandhouding van de algemeene rust, maar ook tot het vermijden van grove afdwalingen en stoornissen te midden der Katholieke kerk des lands heilzaam noodzakelijk zijn; en zulks te meer, omdat de beslissingen omtrent de leer bijna altijd met staatsburgerlijke betrekkingen (*factische Verhalnisse*) te samen hangen, en om daaraan de noodige gezagdigheid te verschaffen, in de uitvoering met de landswetten moeten worden overeengebragt. Wanneer het alzoo binnen het bereik van het Koninklijk gezag ligt, om van dergelijke beslissingen, zoo veel hare verbindende kracht voor onderdanen en staatsbeamten betreft, inzage te vorderen, dan is het vasthouden aan zulk e regt geenszins eene bemoeienis met dat leerstuk der kerk. Hetwelk daarin betrokken zijn kan, maar slechts het handhaven van de hoofvoorwaarden, onder welke het rijk bestaat. Daarbij komt het onderhavige geval, dat, niet slechts het bovenvermelde verzuim van eene officiele mededeeling heeft plaats gehad, waarbij de Katholiek Bisschop in de monarchie, en zelfs de Aartsbisschop in zich tot het verwerven dier openbaarmaking aan de regering gewend, en deze, zoo veel bekend is geworden, ook in andere Deutsche landen geenszins heeft plaats gehad.

„Van dezelfde soort en strekking is het in de openbare dagbladen veelvuldig behandeld vaststellen van achttien theses of stellingen, die door hem aan de Priesters, welke als Biechtvaders toegelaten willen worden en aan de andere geestelijken van het aartsbisdom Keulen, als eene voorwaarde voor hunne indiensttreding ter onderteekening voorgelegd zouden worden en werkelijk voorgelegd zijn. Het tot stand brengen van zulk eene nieuwe voorwaarde is blijkbaar eene nieuwe verordening, die als zoodanig de Koninklijke goedkeuring noodig heeft. Al verder grijpt de kracht, die daarbij aan de als eene voorwaarde gevorderde onderteekening wordt toegekend, diep in de regten van bijzondere personen en verdient daarom meer dan gewone opmerkzaamheid. Eindelijk echter vormt het achttiende artikel der theses, waardoor, ook in zaken van kerkelijke tucht, alle mogelijkheid tot het hulpzoeken tegen misbruik van het aartsbisschoppelijk gezag bij den Koning, onvoorwaardelijk wordt uitgesloten, eene onmiddellijke inbreuk op de vorstelijke regten, zoodanig als dit in alle Deutsche landen en bijna alle Christelijke staten van Europa sedert eeuwen bestaat. — Eene zoo gewichtige, zoo bedenkelijke, zoo zeer met de wet strijdige verordening werd echter door den Aartsbisschop gemaakt, zonder dat hij goed heeft gevonden, daarvan aan de regering ook den minststen wenk te geven!

— Men schrijft uit Keulen van den 21 dezer:

„Gisteren avond ten zes ure verspreide zich het gerucht, dat in den omtrek der Gereons-sstraat verscheiden militaire posten waren uitgezet.

„Kort daarop vernam men, dat de Aartsbisschop, Vrijheer Drost tot Vischering, ten gevolge van eene door den Opper-president der Rijn-provincien, vergezeld van den President der Koninklijke regering en den eersten burgemeester onzer stad, aan hem gedane mededeeling, plotseling van hier afgereisd was.

„Heden hebben wij eene nadere opheldering van dit voorval ontvangen, door de bekendmaking van de Hooge Koninklijke ministerien van 15 November, welke op alle openbare plaatsen der stad aangeplakt is.

„Niet minder strijdig met de wetten en met nog bezwarende omstandigheden gepaard, is eindelijk in de vierde plaats het afdrag des Aartsbisschops ten aanzien der gemengde huwelijken ge-

waart. Er moet reeds daarom nopens deze omstandigheid hier omstandiger vermelding geschieden, omdat de Aartsbisschop zich niet geschaamd heeft, van dit onderwerp, met verzwijging van den wettigen etand der zaak, als de eigenlijke oorzaak der behandeling waarmede de regering hem bedreigde, te doen voorkomen, en daardoor de gemoederen op te ruïjen: een gedrag, waardoor hij eene te zwaardere verantwoordelijkheid op zich geladen heeft, vermits dit reeds op zich zelf een stuitend misbruik der Koninklijke genade vormt. Aan die genade en toegevendheid alleen, door hem als zwakheid uitgesgd, was het toe te schrijven, dat hem, na de verwerping der vriendschappelijkste en ernstigste en ernstigste vertoogen, die hem in naam van Zijne Majesteit den Koning zelven werden gedaan, die hem in naam van Z. M. den Koning zelven werden gedaan, nog eenmaal daarover eene schriftelijke aanmaning gedaan werd. De gunst van den zachtmoedigsten Monarch wilde hem nog een uitsstel vergunnen, om zich te bedenken; zij wilde hem den uitweg openlaten, om door eene vrijwillige schorsing zijner ambtsverrigtingen alle maatregelen wegens het verleene voor te komen, of ook om te verzoeken, dat hem tijd wierd gegund, om bij het opperhoofd zijner kerk nadere inlichtingen te vragen: iets wat hem, zoo hij zulks had verlangd, zonder eenig bedenken zou zijn toegestaan. Met ondankbare miskenning der Vorstelijke zachtmoedigheid, heeft hij daarentegen, na het ontvangen van dit stuk, eenen godsdiensthaat trachten op te wekken, waarvan hij, bij de reeds heerschende opgewondenheid, de gevolgen in het geheel niet berekenen kon. Echte bescheiden kunnen onwederlegbaar getuigen, met welk eene verkrachting der waarheid hij daarbij is te werk gegaan.

Hier is het genoegzaam aan te voeren, dat ik, vóór zijne verkiezing, hem schriftelijk gevraagd heb, of hij de overeenkomst van den 19 Junij 1834, betrekkelijk de gemengde huwelijken, die tot uitvoering van het paucelijke breve van den 25 Maart 1830, door den Aartsbisschop van Keulen, graaf *Spiegel tot Desenberg*, werd voorgelagen, door Zijne Koninklijke Majesteit goedgekeurd is, en waartoe, na een onderhoud met genoemden prelaat, de Bisschoppen van Paderborn, Munster en Trier zijn toegetreden, wilde aannemen en uitvoeren. Hem wierd gezegd, dat het van deze verklaring zou afhangen, of Z. M. zich bewogen zou gevoelen, om zijne verkiezing toe te laten. Hierop nu heeft de Aartsbisschop de volgende schriftelijke verklaring gedaan:

„Dat hij zich wel wachten zou, om die, naar aanleiding van het breve van Paus *Pius VII* daarover aangegane en in de genoemde vier bisdommen werkelijk ten uitvoer gelegde overeenkomst niet of stund te houden, of zelf, zoo zulks doenlijk ware, aan te vallen en over te stooten, en dat hij dezelve volgens den geest der liefde en vrees zou toepassen.”

Deze verklaring werd door mij aan Z. M. den Koning voorgelagd, en door Hoogstdezelven ter goeder trouw aangenomen. Een onder zulke omstandigheden gedane belofte nu is de Aartsbisschop niet nagekomen; een met zoo veel vertrouwen door den Vorst ontvangen woord heeft hij gebroken. Of zulk een gedrag daardoor verontschuldigd kan worden, dat hij destijds de overeenkomst nog niet kende, of zelfs, dat hij zich niet verbonden had, om de op de overeenkomst gegronde en daarin als een onafscheidbaar deel vermelde instructie voor het generale vicariaat, insgelijks na te komen — twee nietige tegenwerpingen, die de Aartsbisschop zich, helaas! niet geschaamd heeft in het midden te brengen — is eene vraag, welker beslissing gerustelijk aan het onbedorven gevoel van alle menschen, aan het geweten eener Christelijke bevolking, overgelaten kan worden. Bevond hij zich werkelijk in het geval van de bedoelde belofte te hebben afgelegd, zonder de stukken, waartoe zij betrekking had, te kennen, en werd zijn geweten daardoor bezwaard, dan had hij ophelderingen over bedenkelijke punten kunnen, verzoeken zoo als ook werkelijk, bij de in de afgelopen maand September gehoudene mondgesprekken, alle de door hem ingebrachte bezwaren uit eigene beweging op eene voldoende wijze werden uit den weg geruimd; of ook hij had eene waardigheid kunnen nederleggen, die hij zonder kwetsing van zijn geweten niet langer meende te kunnen bekleden.

„Maar juist het tegendeel van dit alles heeft hij gedaan. Niet tevreden met het niet nakomen zijner belofte, heeft hij te gelijk de regering in het geloof versterkt, dat hij die voor verbindend hield, en in stilte aan de pastoors, die zijnen raad en beslissing kwamen inroepen, een niet slechts met de door hem als geldig aangenomen instructie, maar ook met de landswetten strijdig bescheid gegeven; landswetten, welker botsing met de strengere kerkelijke tucht in een gedeelte van het tegenwoordige aartsbisdom de Pauselijke verordeningen, door een stelsel van wijze verzachting, blijkbaar hadden willen weg nemen. Door de afkondiging van het genoemde breve kon nimmer aan hem of aan een der andere bisschoppen opgedragen zijn, om toe te laten, dat het sluiten van gemengde huwelijken zonder onderscheid en onderzoek plaats had; veeleer was de beslissing in ieder bijzonder geval aan de geestelijke overheid overgelaten, doch onder voorwaarde, dat het toelaten tot het huwelijksluit niet van eene regtstreeksche belofte der verloofden omtrent de opvoeding der kinderen afhankelijk wierd gemaakt, daar de wetten dit niet vergunden. Het breve zelf vordert dan ook zulk eene belofte (*sponsio*) niet, maar schrijft vermaningen en daaruit voortspuitende zedelijke waarborgen (*cautiones*) voor, waarvan de beoordeeling in elk bijzonder geval aan den pastoor of het bischoppelijke generale vicariaat verblijft. Zoo ging het in het aartsbisdom tot de Aartsbisschop in den zomer van 1835 zijne waardigheid op zich nam, en die regel wordt thans nog in drie naburige bisdommen gevolgd.

De Aartsbisschop heeft alzo tegen woord en plicht, tegen de bestaande wetten en verordeningen gehandeld, en de regering omtrent zijne pogingen om die laatste te ondermijnen en omver te stooten niet slechts in het duister gehouden, maar haar veeleer versterkt in het geloof, dat hij het tegendeel deed.

„Dit alles wordt door bescheiden gestaafd, die slechts wegens redenen van overwegenden aard thans niet ter algemeene kennis kunnen worden gebracht.

„Indien zulke sterksprekende, gewichtige feiten, na eene misdadige verwerping van alle daartegen gedane aanmaningen, en na de herhaalde schriftelijke verklaring des Aartsbisschops, dat hij in zijne gedragingen wilde volharden, reeds op zich zelve het tusschen beiden treden der koninklijke magt gebiedend vorderden, mogt tevens niet onopgemerkt blijven, dat de geheele handelwijze des Aartsbisschops, volgens daarvan bestaande, onmiskenbaren sporen, met den vijandelijken invloed van twee revolutionnaire partijen zamenhing, die om hunne verwoestende en vernietigende ontwerpen door te zetten, de gemoederen trachten op te ruïjen, en het geweten der ingezetenen trachten te verwarren.

„En daar nu zulk een staat van zaken onduelbaar was, en steeds ernstiger en dreigender gevolgen moest hebben, zoo heeft Zijne Koninklijke Majesteit, tot haar diep leedwezen, zich genoodzaakt gezien, om met de door God haar verleende magt, ten minste in zoo verre tusschen beiden te treden, dat het kwaad gestuit, en de Aartsbisschop in de onmogelijkheid gesteld wierd om zijn ambt tot verderf van den staat te misbruiken.

„Dien ten gevolge heeft Zijne Majesteit den Koning, naar aanleiding eener kabinetsoorder van heden, den Aartsbisschop doen aanzeggen, dat hoogstdezelve van nu af hem niet meer toeliet, om zijn Aartsbisschoppelijk ambt in Zijner Majesteits rijk verder uit te oefenen. Aan dien Prelaat is voorgeschreven; om zich van alle uit zijne waardigheid voortvloeiende ambtsverrigtingen te onthouden, de Aartsbisschoppelijke woning en zijn bisdom dadelijk te verlaten, en in zijne geboorteplaats de verdere beslissing van Zijne Majesteit af te wachten. Mogt hij, in weerwil van dit verbod van hooger hand, met de uitoefening van zijn ambt voortvaren, zoo zullen zijne handelingen als nietig beschouwd, en daaraan geen gevolg of werking gegeven worden.

„Het hoogwaardige Domkapittel wordt van dit een en ander onderrigt, om bij het thans plaats gehad hebbend ledig worden van den Aartsbisschoppelijken Stoel, zoodanige kerkelijke verordeningen te maken, als in het geval van een *sedes impedita* noodig zijn, en waardoor tevens het inwendig beheer van het bisdom oogenblikkelijk in stand kan worden gehouden, en de herstelling van eene geregelde kerkelijke regering langs den kanonieke weg voortgang hebben kan.

„Zijne Koninklijke Majesteit verwacht dien ten gevolge van de wijsheid, bekendheid met de bestaande betrekkingen en getrouwe gezindheden van het Domkapittel der hoofdkerk, dat hetzelfde niet verzuimen zal, om de hierdoor vereischt wordende besluiten dadelijk te nemen en ten uitvoer te leggen, om aan de dekens en pastoors door middel van rondgaande brieven de noodige kennisgevingen te doen, en om ook aan den Pauselijken Stoel van al het gebeurde bericht te geven, opdat deze in zijne wijsheid de verdere noodige kerkelijke verordeningen moge kunnen maken.

„Het koninklijke opperbeheer [in de Rijnprovincien] zal aan het hoogwaardige Domkapittel, bij de vervulling van deze aan hetzelfde opgedragen plichten, op gedaan verzoek, eenen gepastten bijstand verlenen.

„Berlijn, den 15den November 1837.

VON ALTENSTEIN.*

Het *Journal de la Haye* deelt den brief mede die door Mgr. den Aartsbisschop van Keulen aan Z. Exc. de Baron van *Altenstein*, Minister van eeredienst openbaar onderwijs is geschreven, en waarvan in de verklaring van het Pruisische gouvernement wordt melding gemaakt.

Dezelve is van den volgenden inhoud:

„Ik heb de eer te antwoorden op den brief, die uwe Exc. mij op den 24 October jl. gezonden hebt, dat ik niet geloof gelegenheid te hebben om te veronderstellen, dat ik zelve de onwettigheid bekend heb van onderscheiden mijner maatregelen in zake van het leerstelsel van *Hermes*; zoo als nu deze zaak niets anders betrekking heeft dan het leerstelsel, behoort deze ook zuiver tot de geestelijke zaken, waarmede de Kerk zich alleen te bemoeijen heeft.

„Wat de gemengde huwelijken aangaat, verklaar ik bij herhaling en overeenkomstig mijne schriftelijke verklaring, die ik de eer gehad heb aan uwe Excell. vóór mijne benoeming te doen geworden, in eene officiële en vertrouwelijke correspondentie, dat in zaken van gemengde huwelijken, ik altijd zal handelen naar de breve van Paus *Pius VIII*, en de instructie die door de Bisschoppen aan de Vicarissen-Generaal zijn gezonden, en dat ik zoo veel mogelijk zal trachten de instructie met de breve in overeenstemming te brengen, maar dat in alle die gevallen dat zulks niet mogelijk zoude wezen, de breve, de eenige regel mijner handelingen zoude wezen.

„Ondertusschen heb ik de eer te doen opmerken, dat in de verklaring, die ik uwe Excell. vóór mijne benoeming heb overgelegd, geene melding gemaakt is van de instructie, die aan de Vicarissen-Generaal is gezonden, en zulks om dat uwe Excell. in uwen brief daarover niet had gesproken. Ik voeg hier nog bij, dat de verklaring geen gevolg is van gemoedsbezwaar, maar dat dezelve gegrond is op eene vol-

ledige overtuiging, dat geen Bisschop bevoegd is eene verklaring, strijdig aan de mijne, te geven.

Eindelijk vind ik mij in de noodzakelijkheid voor mij de vrijheid van geweten te vergen, en de vrije uitoefening van mijne geestelijke magt, die de Kerk mij heeft toevertrouwd, om deszelfs regten te verdedigen. Ik doe daarenboven opmerken, dat de verplichting die ik heb, ten opzichte van het diocees, aan mijne zorgen toevertrouwd, alsmede jegens de geheele Kerk, mij niet toelaten mijne bedieningen te eindigen, noch mij van mijne betrekking te ontslaan. In alle tijdelijke zaken zal ik aan Z. M. den Koning gehoorzaam zijn zoo als een getrouw onderdaan betaamt.

Geloofs mijn heer de Baron enz

Keulen, den 31 October 1837.

(get.) *Clement August,*
Aarts-Bisschop van Keulen.

ENGELAND.

LONDEN, den 25 November

Maandag den 20 dezer heeft de Koningin zich voor de opening van het vorig parlement naar het huis der Lords begeven, en de volgende aanspraak gedaan:

My Lords en Mijne Heeren.

Ik heb het noodig geoordeeld om u zoo spoedig mogelijk na de ontbinding van het vorig parlement bijeen te roepen.

Met groot genoegen heb ik van al de vreemde mogendheden de stelligste verzekeringen ontvangen hunner welwillende gezindheid en van hunne ernstige begeerte, om met mij de vriendschapsbetrekkingen aan te kweeken en te onderhouden, en ik verheug mij, de hoop te kunnen te kennen te geven van de dierbaarste belangen mijner onderdanen te begunstigen door hen de weldaden van den vrede te waarborgen.

Het smart mij dat de burgeroorlog in Spanje blijft voortduren. Ik blijf getrouwelijk de verbindtenissen mijner kroon met de Koningin van dat land, naar de bepalingen van het traktaat van het viervoudig verbond, vervullen.

Ik heb last gegeven u een handelstraktaat, met de vereenigde republiek van Peru en Bolivia gesloten, voor te leggen, en ik hoop u weldra den uitslag van dergelijke onderhandelingen met andere mogendheden te kunnen mededeelen.

Ik beveel uwer ernstige overwegingen den staat van Neder-Canada aan.

Mijne Heeren van het huis der gemeenten.

Eene nieuwe troonsbeklimming maakt de herziening van de civiele lijst noodzakelijk. Ik laat onvoorwaardelijk ter uwer beschikking de erfelijke inkomsten die door mijnen voorganger aan de na tie werden overgedragen; en ik heb bevelen gegeven, dat de noodige stukken u wierden voorgelegd, verlangende dat de uitgaven van deze diens, even als die van alle andere diensten, binnen de juiste grenzen bepaald bleven. Ik heb het vol vertrouwen dat gij de kroon in staat zult stellen, om met eer en waardigheid haren rang op te houden.

De begrooting voor de dienst van het volgend jaar wordt gereed gemaakt en zal u op het gewone tijdstip worden aangeboden; ik heb bevolen dat de striktste spaarzaamheid in elken diensttak worden in acht genomen.

My Lords en Mijne Heeren.

De heerschende vrede buitenlands en de inwendige rust begunstigen in het bijzonder de maatregelen van hervorming en van noodzakelijke of dringende wijzigingen in de wetgeving, waarop uwer aandacht zal ingeroepen worden en die afgebroken zijn door de onvermijdelijke ontbinding van het vorig parlement.

De uitslag van het gedaan onderzoek naar den toestand der armen in Ierland is reeds aan het Parlement voorgelegd, en gij zult te beoordeelen hebben, of het niet verstandig en noodzakelijk zal zijn, om bij eene wet, op goede gronden berustende, reglementen vast te stellen, om de armen van dat land ter hulp te komen.

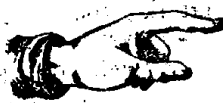
Het burgerlijk bestuur der steden en gemeenten van Ierland verlangt betere reglementen.

De wetten naar welke de inning der tienden in Ierland wordt gevorderd, vereischen eene herziening en wijziging. Overtuigd, dat de beste en de meest afdoende bediening van het regt tot de eerste der pligten van een Soeverein behoort, roep ik uwer aandacht in op de maatregelen, die u tot verbetering van die wetten zullen worden voorgedragen.

Gij zult overtuigd zijn van het groot belang der gewichtige onderwerpen, waarover ik u onderhoude, en van de noodzakelijkheid om dezelve met dien geest van onpartijdigheid en billijkheid te behandelen, die hoop geeft om dezelve tot een gelukkig en nuttig einde te brengen. Dit parlement, het eerst dat onder mijn gezag

verkozen werd, om mij verzamelende, reikhalste ik, om u mijn vertrouwen op uwe edelmoedigheid en in uwe wijsheid te openbaaren. De jeugdige leeftijd, op welke ik tot de soevereiniteit van dit koninkrijk geroepen werd, vordert te gebiedender, dat ik, onder de bescherming der Goddelijke Voorzienigheid, mijn vertrouwen stel op uwe medewerking en op de liefde en genegenheid van mijn volk."

Bijzondere aandacht heeft de zinsnede getrokken, waarbij de Koningin van den toestand van Canada gewag maakt. De *Times* geeft meden opzigtelijk de zaken van dat land, berigten uit Quebec van den 20sten en uit Montreal van den 23sten October. Luidens dezelve zou men aldaar ernstig voor oproerige bewegingen beducht zijn; er waren troepen-bewegingen naar onderscheidene punten bevolen en had men het zelfs noodig geacht bij dezelve afdeelingen geschat te voegen. Te Quebec schenen de gewapende burgers wel gezind om de oproerigen met geweld te keer te gaan, en te Montreal hadden 1200 welgezinde inwoners een stuk geteekend, hetwelk de strekking had om de handen in een te slaan voor hetgeen het beste in het belang van Canada te doen stond. De *Sun* schildert den toestand van Canada derwijze af, als wierd het volk door de maatregelen van het bestuur zeer onderdrukt.

Uit hoofde van plaats gebrek kunnen wij u den geene nieuwsrijdingen noch beursprijzen mededeelen.

CORRESPONDENTIE.

De brief uit Tilburg onder dagteekening van den 23 November jl., omtrent het aldaar op den 22 dier maand gehouden Ceciliafeest, is te laat ontvangen, om in ons vorig nummer geplaatst te worden. — Daar nu de inhoud ook zoodanig is voorgekomen, dat men betwijfelen moet of de executie van de zoo genoemd wordende *grootte Levensche Mis met groot Orchest*; (waarvan men den Componist verlangt te kennen); wel heeft plaats gehad, zullen wij de uitvoering met dat orchest daarvan voorloopig ter zijde stellen. Wat nu verder de uitnodigingen, de aanspraken en antwoorden zoo voorts, die gedaan zouden zijn, over de zucht tot bevordering der loonkunst en vooral van den Gregoriaanschen zang, aanbelangende deze zijn zaken die te zeer uit een loopen; en daar ons dagblik *zich niet geeft scherts of hoert*, maar alleen met ernst en *waarschijnlijkheid*, voor zoo veel dezelve mag gezegd worden bezig houdt, zal die brief, zoo als dezelve is liggende, niet geplaatst worden.

BEKENDMAKINGEN.

De Notaris *J. O. DE BERGHE*, te *'s Hertogenbosch*, zal op dinsdag den 5 December 1837, provisioneel, en op dinsdag den 19 derzelfde maand, sinaal, beide dagen des voormiddags ten 10 ure, in de herberg genaamd het *Bont Paardje te Rosmalen*, verkoopen Eene Grootte *HUIZINGE*, genaamd het *Bont Paardje* met annexe *WONING, STAL, SCHUUR* en aangelegen *HOF*, of *BOUWLAND*, aan en bij elkander te *Rosmalen*, in de Kerkhoek, groot 41 Roeden 10 Ellen; wordende in gezegde *HUIZINGE* en wel de *HERBERG* als *WINKEL* en *BAKKERIJ*, met goeie succes uitgeoefend. Alles in het breede bij gedrukte bijjetten omschreven, ter wij nadere informatie ten Kantore van voornoemden Notaris *DE BERGHE* te bekomen zijn.

De Notaris *P. GELPKE*, residerende te *Dinther*, zal voor den Hoog Welgeboren Heer Baron *VAN DER BOGAERDE VAN TERBRUGGE*, heer van *Heeswijk* en *Dinther*, Gouverneur der Provincie *Noord-Brabant*, op Dinsdag den 5 December 1837, voormiddags om 10 uren, in de nabijheid van het Kasteel van *Heeswijk*, 150 Mijten zwaar *EIKEN BRANDHOUT*, met gaders eene groote partij omgedane, zware, *Dijne MASTBOOMEN*, geschikt voor *STIJGERS* en *TIMMERHOUT*.

De Notaris *P. GELPKE*, residerende te *Dinther*, als daartoe regterlijk benoemd, zal op Woensdag, den 6 December 1837, provisioneel, en 14 dagen daarna sinaal, ten huize van *WILLEM VAN DOORN*, 150 Mijten zwaar *EIKEN BRANDHOUT*, met gaders eene groote partij omgedane, zware, *Dijne MASTBOOMEN*, geschikt voor *STIJGERS* en *TIMMERHOUT*.